

TARIMSAL ÜRETİCİ BİRLİKLERİ KANUNU ⁽¹⁾

Kanun Numarası : 5200
Kabul Tarihi : 29/6/2004
Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 6/7/2004 Sayı : 25514
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 43

Amaç ve kapsam

Madde 1- Bu Kanunun amacı; üretimi talebe göre plânlamak, ürün kalitesini iyileştirmek, kendi mülkiyetine almamak kaydıyla pazara geçerli norm ve standartlara uygun ürün sevk etmek ve ürünlerin ulusal ve uluslararası ölçekte pazarlama gücünü artırıcı tedbirler almak üzere tarım üreticilerinin, ürün veya ürün grubu bazında bir araya gelerek, tüzel kişiliği haiz tarımsal üretici birlikleri kurmalarını sağlamaktır.

Bu Kanun; tarımsal üretici birliklerinin kuruluşu, işleyişi, yönetimi, görevleri ve denetimine ilişkin hükümleri kapsar.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- b) Tarım üreticisi: Her türlü bitkisel ve hayvansal ürünler ile avcılık ve yetiştiricilik yoluyla su ürünleri üretimini yaparak, bunları pazara sunan gerçek ve tüzel kişileri,
- c) Birlik: Tarım üreticilerinin, ürün veya ürün grubu bazında ve gönüllülük esasına dayalı olarak kurdukları, tüzel kişiliği haiz tarımsal üretici birliklerini,
- d) Birlik tüzüğü: Üreticiler tarafından kurulan birliklerin ve üst örgütlerinin kuruluş, çalışma usul ve esaslarını içeren hukukî düzenlemeyi,

İfade eder.

Ürün veya ürün grubu

Madde 3- Tarımsal üretici birlikleri, her türlü bitkisel, hayvansal ürünler ile su ürünleri konusunda kurulabilir. Hangi ürün veya ürün grubu için birlik kurulacağı, tarım sektöründeki ihtiyaçlar ve öncelikler ışığında, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Tarımsal üretici birliklerinin kuruluşu ve tescili

Madde 4- Birlikler; ürün veya ürün grubu bazında faaliyet gösteren ve tüzüklerinde belirlenen miktardaki tarımsal üretimi bu kuruluşlar aracılığıyla pazarlamayı taahhüt eden, en az onaltı tarım üreticisinin bir araya gelmesiyle, asgarî ilçe düzeyinde kurulur. Birliğin toplam üretim kapasitesinin ürün bazında, Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenecek asgarî düzeyin altında olmaması gerekir.

Aynı ürün veya ürün grubu için ilçe düzeyinde en fazla bir birlik kurulabilir. Birlikler, tarım üreticilerinin geniş katılımını sağlayacak tedbirler alır.

Birlik, üyelerin imzaladıkları tüzük ile Bakanlığa müracaatları sonucunda tüzel kişilik kazanır.

Birlik tüzüğünün; gerçek kişiler tarafından bizzat, tüzel kişiler tarafından yetkili temsilcilerince imzalanmış olması şarttır. Birlik tüzüğü ve ekleri, Bakanlıkça otuz gün içinde incelenir.

(1) 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 18 inci maddesiyle, bu Kanunda 5957 sayılı Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda mezkur kanun hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Birlik tüzüğünü imzalayarak kurucu üye sıfatını kazanan üreticiler, kendi aralarından beş kişilik geçici yönetim kurulunu seçerler. Geçici yönetim kurulu, ilk genel kurula kadar birliği temsil eder.

Birlik tüzüğünde mevzuata aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde, bunların giderilmesi, geçici yönetim kurulundan yazı ile istenir. Bu yazının tebliğinden itibaren otuz gün içinde belirtilen noksanlıklar tamamlanmaz veya mevzuata aykırılık giderilmez ise Bakanlıkça birliğin tescili yapılmayarak, kurucu üyelere bildirilir ve genel hükümlere göre işlem yapılır.

Birliğin görevleri

Madde 5- Birlikler, bu Kanunun amacına uygun olarak aşağıdaki görevleri yapar:

- a) Üyelerinin ürettikleri ürünlerle ilgili piyasa araştırmaları yapmak ve yaptırmak.
- b) Üyelerinin ürünlerine pazar bulmak, ürünlerin pazara arzını düzenlemek.
- c) Üyelerine üretim teknikleri, hasat, depolama, paketleme konularında teknik destek sağlamak.
- d) Üyelerine girdi temininde yönlendirici yardımlarda bulunmak.
- e) İç pazara ve ihracata uygun çeşitlerin üretilmesini sağlamak.
- f) Eğitim ve yayım hizmeti vermek, danışman hizmeti sağlamak.
- g) Ürün kalitesini iyileştirici tedbirler almak ve ürün standartlarını uygulamak.
- h) Çiftlik düzeyinde yapılan tarımsal uygulamaları izlemek, kayıtlarını tutmak ve belge düzenlemek.
- ı) Paket ve ambalajlarla ilgili standartların uygulanmasını sağlamak.
- i) Çevreyle uyumlu üretim tekniklerini yaygınlaştırmak.
- j) Üyeleri adına ürün depolanmasına, gerektiğinde bu amaçla depo kiralanmasına yardımcı olmak.
- k) Ürünlerin tanıtımıyla ilgili faaliyetlerde bulunmak.
- l) Ürünlerle ilgili her türlü kaydı tutmak.
- m) Türkiye Cumhuriyeti'nin kabul ettiği uluslararası ürün veya ürüne özgü ortak piyasa düzenlemelerinin gerektirdiği görevleri yürütmek.
- n) Sözleşmeli üretim kapsamında, üyeleri adına örnek tip sözleşmeler düzenlemek ve bununla ilgili faaliyetleri koordine etmek.

Birliğin organları

Madde 6- Birliğin organları; genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kuruludur.

Genel kurul, görev ve yetkileri

Madde 7- Genel kurul, birlik üyelerinden oluşur.

Genel Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Yönetim ve denetim kurulu üyelerini seçmek.
- b) Çalışma raporlarını incelemek.
- c) Yönetim kurulu ile denetim kurulu raporlarının ibra edilip edilmemesine karar vermek.
- d) Kesin hesapları kabul veya reddetmek.
- e) Yönetim kurulunun teklif edeceği bütçe ve çalışma programını görüşerek onaylamak.
- f) Personel işlemleri, taşınır ve taşınmaz mal alım veya satımı ile üyelik aidatlarının belirlenmesi hususunda yönetim kuruluna yetki vermek.
- g) Birlik aracılığı ile pazarlanan ürünlerin satış bedelinin binde ikisini aşmamak üzere kesilecek hizmet payını tespit etmek.

- h) Merkez birliğine temsilci seçmek.
- ı) Üyelikten çıkarılmayı onaylamak.
- i) Diğer karar ve tedbirleri almak.

Genel kurul, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır. İlk toplantıda gerekli çoğunluk sağlanamazsa, ikinci toplantı çoğunluk şartı aranmadan yapılır. Genel kurul, denetim kurulunun veya yönetim kurulunun kararı yahut genel kurul üyelerinin üçte birinin yazılı talebiyle olağanüstü toplantıya çağrılabilir.

Yönetim kurulu; görev, yetki ve sorumlulukları

Madde 8- Yönetim kurulu, genel kurulun dört yıl için kendi üyeleri arasından seçtiği en az beş, en çok yedi üyeden oluşur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

(İptal ikinci fıkrası: Anayasa Mahkemesi'nin 22/10/2014 tarihli ve E.: 2014/154, K.: 2014/159 sayılı Kararı ile.)

Yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Üye kabul etmek.
- b) Genel kurul gündemini tespit etmek, faaliyet programlarını hazırlamak ve genel kurulu toplantıya çağırarak.
- c) Birlik muhasebe kayıtlarını bilanço esasına göre tutmak ve tahmini bütçe, kesin hesap ve aktarma tekliflerini, aylık mizan ve bunlara ait raporları sunmak.
- d) Birlik personelinin atamasını yapmak ve görevine son vermek.
- e) Birliğe hizmet satın almak.
- f) Genel kurulun verdiği yetki çerçevesinde birliğin taşınır ve taşınmaz mal alımı ve satımını yapmak, birliğin mallarını yönetmek ve korumak.
- g) Birliğin faaliyet alanı içerisindeki ürün veya ürün grubu ile ilgili piyasa fiyatlarını takip etmek, pazar araştırması yapmak ve yaptırmak.
- h) Ürün veya ürün grubunun kalitesini yükseltmek için gerekli kişi, kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapmak.
- ı) Birlik üyelerini bilgilendirici toplantılar yapmak ve eğitim faaliyetlerinde bulunmak.
- i) Birliği yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek.
- j) Gerektiğinde genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırarak.
- k) Sözleşmeli üretim kapsamında, üyeleri adına örnek tip sözleşmeler düzenlemek ve bununla ilgili faaliyetleri koordine etmek.
- l) Genel kurul tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Yönetim kurulu üyeleri, birlik faaliyetlerine ilişkin icraatlarından on yıl süre ile sorumludurlar.

Denetim kurulu, görev ve yetkileri

Madde 9- Denetim kurulu, genel kurulun kendi üyeleri arasından seçtiği üç üyeden oluşur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Denetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Birlik bilanço ve defterlerini incelemek.
- b) Yönetim kurulunun faaliyetleri ile ilgili yapılan denetim raporunu genel kurulun onayına sunmak.
- c) Gerektiğinde genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırarak.

Üyelik şartları, aidat ve üyelikten çıkarılma

Madde 10- Birliğe üye olmak isteyen tarım üreticilerinde aşağıdaki genel şartlar aranır:

- Üye olacağı birliğin iştiğal ettiği ürün veya ürün grubu ile ilgili pazara yönelik üretimde bulunmak.
- Çiftçi belgesi sahibi olmak.
- Gerçek kişiler bakımından, onsekiz yaşını doldurmuş olmak.

Üyelik için gerekli özel şartlar birlik tüzüğünde belirlenir.

Tüzel kişilerin birliklere üyelik başvurusu için kendi yetkili organlarınca yetkilendirilmesi gerekir.

Yönetim kurulu, müracaat tarihinden itibaren bir ay içerisinde üyelik şartlarını taşıyanların üyeliklerini kabul eder.

Üyelik, giriş aidatının ödenmesi ile kazanılır.

Birlik üyeleri, giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat ödemekle yükümlüdür. Giriş aidatı ile yıllık aidat, onaltı yaşından büyükler için uygulanan aylık asgarî ücretin brüt tutarının yüzde onundan az, yarısından fazla olamaz. Giriş aidatının alındığı yıl için ayrıca yıllık aidat alınmaz. Giriş aidatı ve yıllık aidat miktarları, belirlenecek dereceler üzerinden ve tarifelere göre yönetim kurulunun teklifi ile genel kurul tarafından belirlenir.

Üyelikten çıkarılmayı gerektiren haller, birlik tüzüğünde belirlenir.

Birliğin gelirleri

Madde 11- Birliğin gelirleri şunlardır:

- Üyelik aidatları.
- Üyelere sağlanan danışmanlık hizmetleri karşılığında alınan ücretler.
- Yurt içi ve yurt dışından sağlanan bağış, fon ve yardımlar.
- Taşınır ve taşınmaz mallardan elde edilen gelirler.
- Reklam, tanıtım ve yayın gelirleri.
- Birlik aracılığı ile pazarlanan ürünlerin satış bedeli üzerinden kesilecek hizmet payı.
- Diğer gelirler.

Birlikler, üyelerine gelirlerinden pay dağıtamazlar.

Birliğin giderleri

Madde 12- Birliğin giderleri, kuruluş amaçlarına uygun olarak yürütülen faaliyetler ile üyelerinin hak ve menfaatlerini koruyacak biçimde yapılacak giderleri kapsar.

Merkez birlikleri

Madde 13- Birlikler ürün veya ürün grubu bazında ulusal düzeyde merkez birliği şeklinde örgütlenebilir.

Merkez birliği, aynı ürün veya ürün grubunda faaliyet gösteren en az yedi tarımsal üretici birliğinden oluşur. Aynı ürün veya ürün grubu için birden fazla merkez birliği kurulamaz.

Merkez birliklerinin kuruluşu, tarımsal üretici birliklerinin kuruluşundaki esaslara tabidir.

Merkez birliğinin genel kurulu, üye birliklerinin genel kurullarınca seçilecek birer temsilciden oluşur.

Merkez birliklerinin yönetim ve denetim kurullarının üye sayısı, görevleri ve sorumlulukları tüzüklerinde belirlenir.

Merkez birliklerinin görev ve yetkileri

Madde 14- Merkez birliklerinin görev ve yetkileri şunlardır :

- a) Faaliyet gösterdikleri ürün veya ürün grubuyla ilgili olarak ulusal düzeydeki üretim planlarına ve ürünlerinin pazarlanmasına ilişkin kurallara uyulmasında üyelerine yardımcı olmak ve üyelerini yönlendirmek.
- b) Üyelerinin faaliyetlerini desteklemek, izlemek ve değerlendirmek.
- c) Üyelerini, yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek.
- d) Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin ürün bazında yapacağı çalışmalara katılmak ve danışma kuruluna temsilci göndermek.

Merkez birliklerinin gelir ve giderleri

Madde 15- Merkez birlikleri, genel kurul tarafından belirlenen oranlarda, üyesi olan birliklerin üyelik aidatı gelirlerinden pay alır. Bu miktar, birliklerin üyelik aidatı gelirlerinin yüzde onundan fazla olamaz.

Merkez birliklerinin giderleri, kuruluş amaçlarına uygun olarak yürütülen faaliyetler ile üyelerinin hak ve menfaatlerini koruyacak biçimde yapılacak giderleri kapsar.

Bakanlığın görev ve yetkileri

Madde 16- Bakanlığın birliklerle ilgili görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Birliklerin ve merkez birliklerin kuruluşu ile ilgili işlemleri yapmak.
- b) Birlikleri ve merkez birliklerini uluslararası anlaşmalar, ulusal plân ve programlar çerçevesinde bilgilendirmek ve yönlendirmek.
- c) Birliklerin ve merkez birliklerinin çalışmalarını teknik yönden desteklemek ve merkez birliklerini teknik yönden denetlemek.

Ceza hükümleri

Madde 17- Birlikler ve üst örgütlerinin paraları ile para hükmündeki evrak, senet ve sair malları aleyhine suç işleyen ve bilanço, rapor ve diğer her çeşit kağıt ve defterler üzerinde suç mahiyetinde değişiklik yapan veya bunları kasten yok eden organlara dahil üyeler ile personel hakkında, kamu görevlilerine ilişkin ceza hükümleri uygulanır. ⁽¹⁾

Denetim

Madde 18- Birliklerin ve merkez birliklerin mali denetimleri, genel kurul toplantısı öncesi yeminli mali müşavirlere veya bağımsız denetim kuruluşlarına yaptırılır. Denetimin sonuçları genel kurul öncesi üyelere dağıtılır.

Denetim kuruluşlarının tespiti ile denetim usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(Ek fıkra: 3/6/2011-KHK-639/32 md.) Bakanlık, Birlikleri ve Merkez Birliklerini uygun göreceği müfettiş, kontrolör ve denetçiler vasıtasıyla denetleyebilir. Ayrıca Merkez Birlikleri kendilerine üye olan birlikleri denetleyebilir.

Muafiyet

Madde 19- Birliğe ait her türlü taşınır ve taşınmaz mallar, bunların alım, satım, inşa ve kullanımları ile birlikçe yürütülen hizmet ve faaliyetler damga vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve katkı payından muafır.

Uygulanacak diğer hükümler

Madde 20- Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, genel hükümler ile 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(1) 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 554 üncü maddesiyle bu maddede yer alan "Devlet memurları hakkındaki cezalar uygulanır." ibaresi "kamu görevlilerine ilişkin ceza hükümleri uygulanır." olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Mevcut tarımsal örgütlerin uyumu

Madde 21- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kurulu bulunan tarımsal örgütler, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenen usul ve esaslara uyulması kaydı ile bu Kanun kapsamında faaliyet gösterebilirler.

Yönetmelikler

Madde 22- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Yürürlük

Madde 23- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 24- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**5200 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLEN HÜKÜMLERİN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/KHK'nin/ İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5200 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5728	17	8/2/2008
KHK/639	18	12/6/2011 tarihinde yapılan milletvekili seçiminden sonra kurulan ilk Bakanlar Kurulu üyelerinin atandığı tarihte
Anayasa Mahkemesi'nin 22/10/2014 tarihli ve E.: 2014/154, K.: 2014/159 sayılı Kararı	8	4/3/2015